

ARCHEOLOGISCHE OPGRAVING

TIENEN - KRONKELWEG

J. VANDEN BORRE, B. VAN GENECHTEN,
G. VERBELEN, J. CLAESEN,
R. VAN DE KONIJNENBURG
NOVEMBER 2015

COLOFON

Opgraving
Vergunningsnummer:
Datum aanvraag:
Naam aanvrager:
Naam site:

Prospectie
2015/467
10/10/2015
Jeroen Vanden Borre
Tienen - Kronkelweg

Project

Archeologische opgraving – Tienen - Kronkelweg

Opdrachtgever

Kerkfabriek Sint-Maarten Vissenaken
Plassestraat 71
B-3300 Vissenaken (Tienen)

Opdrachtnemer

ARCHEBO bvba
Merelnest 5
B-3470 Kortenaeken, België
BE 0834.280.172

+32 (0)499/24.65.89
info@archebo.be

Projectuitvoering

Jeroen Vanden Borre, BAAC bvba
Jan Claesen, ARCHEBO bvba
Ben Van Genechten, ARCHEBO bvba
Giel Verbeelen, ARCHEBO bvba
Rik Van de Konijnenburg, HAAST bvba
Robert De Cock

ARCHEBO-rapport 2015/029
ISSN 2034-5615

© 2015 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

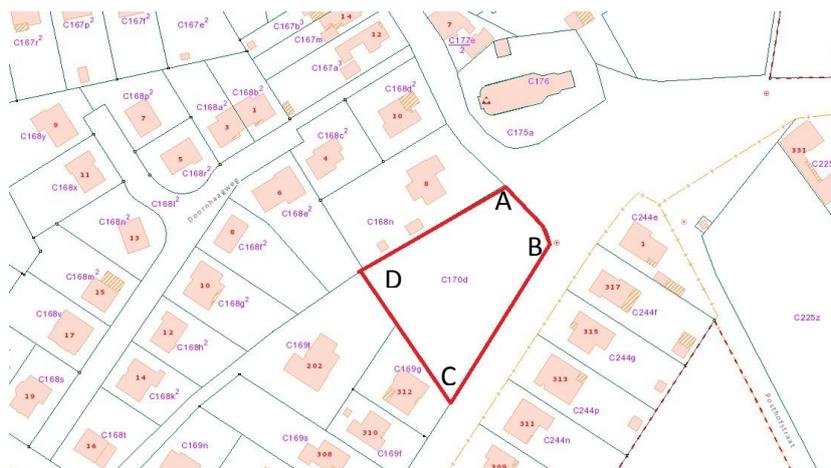
INHOUD

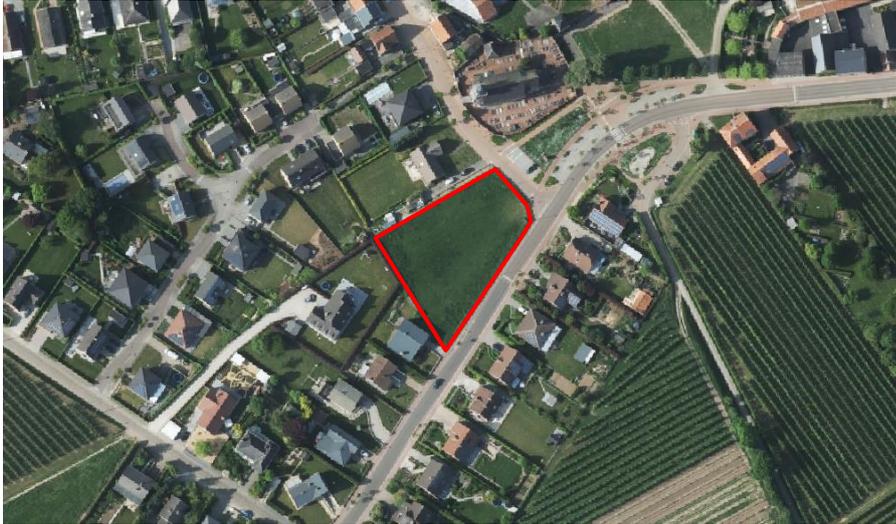
ADMINISTRATIEVE FICHE.....	i
1. INLEIDING.....	1
2. PROJECTBESCHRIJVING	1
3. SITUERING VAN HET ONDERZOEKSGBIED	2
4. BODEMKUNDIGE SITUERING EN EVALUATIE.....	3
5. GEPLANDE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	3
6. ARCHEOLOGISCHE AANLEIDING	3
7. METHODE	4
8. RESULTATEN OPGRAVINGSVLAKKEN	5
8.1. ARCHEOLOGISCHE NIVEAUS	5
8.2. ARCHEOLOGISCHE SPOREN EN STRUCTUREN	5
8.3. ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN	9
9. EVALUATIE EN BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	15
11. BIJLAGEN.....	18

ADMINISTRATIEVE FICHE

Opdrachtgever	Kerkfabriek Sint-Maarten Vissenaken
Uitvoerder	ARCHEBO bvba
Vergunninghouder	Jeroen Vanden Borre
Bewaarplaats archief	Kerkfabriek Sint-Maarten Vissenaken
Bewaarplaats vondsten	Kerkfabriek Sint-Maarten Vissenaken
Vergunningsnummer	2015/467
Projectcode	TIKR
Vindplaatsnaam	Tienen, Kronkelweg
Locatie	Provincie Vlaams-Brabant
	Gemeente Tienen
	Deelgemeente Vissenaken
	Plaats Kronkelweg
Lambertcoördinaten	A x 188165 Y 169583 B x 188176 Y 169571 C x 188144 Y 169518 D x 188119 Y 169556
Kadaster (CadGIS 2015)	Afd. 8, sec. C, perceel : 170D

Kaart onderzoeksgebied

Begin- en einddatum terreinwerk	09/11/2015 – 12/11/2015
Grootte projectgebied	2550 m ²
Grootte onderzochte oppervlakte	2500 m ²

1. INLEIDING

In het kader van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag, adviseerde het agentschap Onroerend Erfgoed om een archeologische prospectie met ingreep in de bodem te laten uitvoeren, gevolgd door een opgraving, dewelke het onderwerp van dit rapport vormt.

Deze opdracht werd door de bouwheer, Kerkfabriek Sint-Maarten Vissenaken, toegekend aan ARCHEBO bvba op 30 september 2015.

De opgravingsvergunning werd afgeleverd op 21 oktober 2015.

Dit document vormt het eindrapport van deze opdracht.

2. PROJECTBESCHRIJVING

Doel van de opgraving is een wetenschappelijk verantwoorde registratie van ons archeologisch erfgoed. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- In hoeverre is er sprake van continuïteit in de bewoning van de eventuele verschillende perioden op het onderzoeksterrein?
- Wat is de aard en de datering van de sporen?
- Maakt de site deel uit van een landelijke nederzetting of een villadomein?
- Is er een relatie met de nabijgelegen Sint-Pieterskerk?
- Welke activiteiten hebben op de site plaatsgehad?
- Kunnen op de site verschillende functionele zones onderscheiden worden?
- In hoeverre kunnen er gebouwplattegronden worden herkend en kunnen er uitspraken worden gedaan met betrekking tot de typen plattegronden en functionele en constructieve aspecten van de gebouwen? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?
- Zijn er naast bewoningssporen en structuren ook sporen die wijzen op artisanale activiteiten? Zo ja, wat is de datering, de aard en de omvang (kleinschalig, eigen gebruik versus grootschalig, marktgericht) van deze activiteiten? Is er een samenhang waar te nemen tussen deze sporen onderling enerzijds en deze sporen en de bewoningssporen anderzijds?
- Zijn er grafcontexten en zo ja behoren deze tot dezelfde periode als de nederzetting?
- Indien grafcontexten aanwezig wat zegt de inrichting van de begraafplaats en de inhoud van de graven over de sociale verhoudingen binnen de bevolking?
- Wat is de ruimtelijke en landschappelijke context van de site?
- Op welke manier is de nederzetting en het omliggende cultuurlandschap ingericht (verkavelingsgreppels, afsluitingen e.d.)? Is er een directe relatie met het landschap?
- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten, wat is de vondstdichtheid en de conserveringsgraad?
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de nederzetting, de functie van de site, de materiële cultuur en de bestaans economie van de nederzetting?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden binnen de nederzetting?
- Wat zijn de resultaten van het natuurwetenschappelijk onderzoek
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Wat is het resultaat van de analyse van het uiteindelijke opgravingsplan en de gegevens uit de prospectie met ingreep in de bodem?
- In welke mate komen de opgravingsresultaten overeen met de gegevens uit historische kaarten en archiefbronnen?
- Wat betekenen de gegevens mogelijk voor een aanvulling van kennisleemtes van de lokale en regionale geschiedenis?

De opgeleverde eindproducten omvatten (in overeenstemming met de BVS):

- Het eindrapport
- Het werkputinplantingsplan
- Sporenplannen
- Het onderzoeksarchief, met onder meer:
 - Inventarislijsten vondsten, sporenbeschrijving, plannen/tekeningen, foto's
 - Dagboek
 - Rapport
 - Foto's, plannen/tekeningen, profieltekeningen en beschrijvingen
 - Vondsten

3. SITUERING VAN HET ONDERZOEKSGBIED

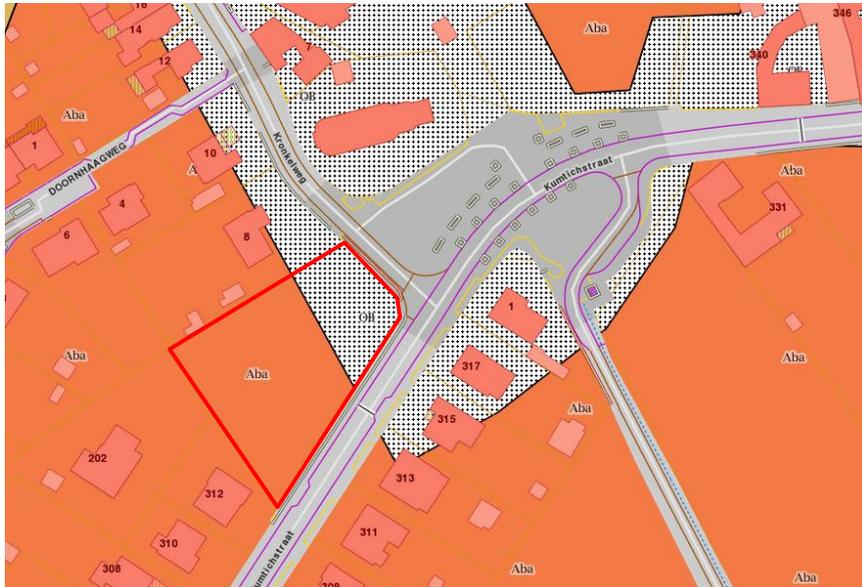
Het projectgebied bevindt zich in het centrum van Vissenaken, ten zuiden van de Sint-Maartenkerk. De site wordt begrensd door de Kronkelweg en de Kumtichstraat. Kadastraal valt het terrein onder afdeling 8, sectie C perceel 170D.

Figuur 1: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (NGI, 2015).

4. BODEMKUNDIGE SITUERING EN EVALUATIE

Het terrein staat op de bodemkaart gekarteerd als OB (onder bebouwing) en Aba. Dit laatste zijn droge leembodems met een textuur B-horizont.

Figuur 2: Uittreksel van de bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (DOV, 2015).

5. GEPLANDE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

De Kerkfabriek Sint-Maarten Vissenaken zal het terrein verkavelen in 5 eenheden.

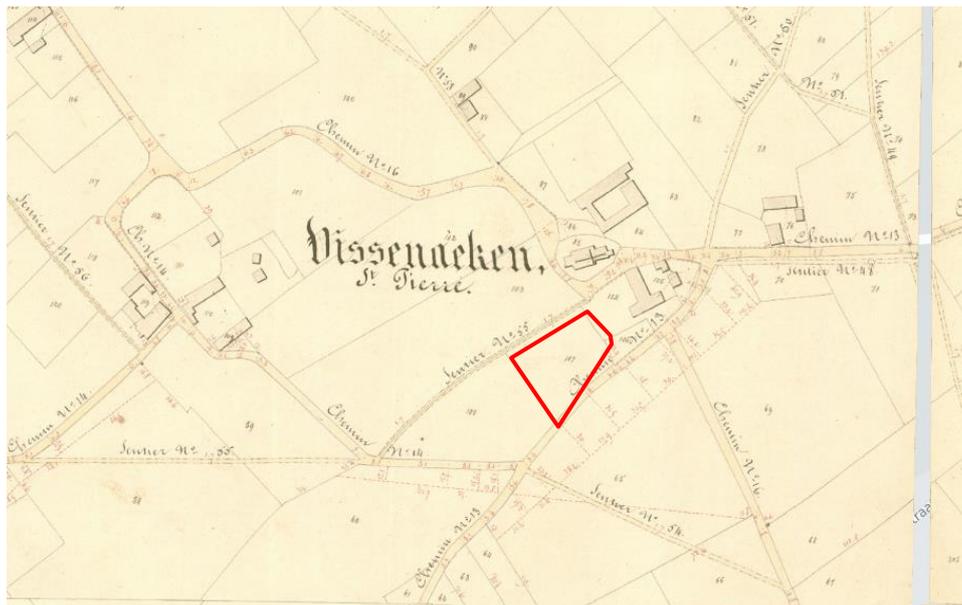
6. ARCHEOLOGISCHE AANLEIDING

De archeologische prospectie in het centrum van Vissenaken werd uitgevoerd door het erkend Archeologisch Projectbureau ARON op 02/07/2015. In totaal brachten 5 proefsleuven 7 sporen aan het licht: zijnde een kuil en een omvangrijk en ondiep spoor (mogelijk een poel of een leemwinningskuil) uit de Romeinse periode en een paalkuil, 2 kuilen en een onverharde weg met karrensporen afgebakend door een greppel van onbekende ouderdom (evt. IJzertijd of vroeg-Romeins?).

Figuur 3: Detail van de Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (KBR, 2015).

Op de Ferrariskaart wordt het onderzoeksgebied weergegeven als akkerland. Dit lijkt tevens het geval te zijn op de Atlas der Buurtwegen.

Figuur 4: Uittreksel van de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2015).

7. METHODE

Er werden vlakken van 10 m breed aangelegd. Zo werd het terrein ingedeeld in 5 werkputten, waarbij structuren - indien deze aanwezig zouden zijn - in één keer vrijgemaakt konden worden. Het graven van de vlakken werd gedaan met behulp van een kraan op rupsbanden van 21 ton met tandeloze kantelbak van 2 m breed. Er werd 1 niveau aangehouden, namelijk de Bt-horizont. Binnen elke werkput werden profielen schoongemaakt, sporen aangeduid in het vlak, gefotografeerd, ingemeten, gecoupeerd en afgewerkt.

Tijdens de voorlaatste dag van de opgraving werd het terrein bezocht door vandalen met metaaldetectoren. Hierbij werden zowel de aangelegde vlakken als een deel van de sporen vernield.

8. RESULTATEN OPGRAVINGSVLAKKEN

8.1. ARCHEOLOGISCHE NIVEAUS

Er werd één archeologisch interessant niveau aangetroffen. De topografie van het terrein vertoonde een hellend profiel. Zo bevond het archeologisch niveau zich in het noordnoordoosten op 62,97 m TAW en in het zuidzuidwesten op 64,66 m TAW.

8.2. ARCHEOLOGISCHE SPOREN EN STRUCTUREN

In totaal werden er 37 sporen aangetroffen. Het betreft twee wegen, een enorme kuil, een haard, een kuil met resten van een varken, enkele kuilen en paalkuilen.

Een eerste spoor betreft een enorme kuil (wp1sp15). Het spoor is stelselmatig uitgegraven (trapsgewijs) en er zijn meerdere kuilen zichtbaar. Hierdoor handelt het vermoedelijk om een leemwinningskuil (Figuur 5). Het spoor werd geleidelijk aan opgevuld door colluvium. Ook al was dit colluvium over het ganse terrein rijk aan Romeins materiaal, toch bevatte het spoor weinig vondsten. Hieruit kan dan ook afgeleid worden dat het spoor reeds gevuld was alvorens de ingebruikname van het terrein echt op gang kwam. Vermoedelijk handelt het dan ook om een leemwinningskuil die uit de vroeg-Romeinse periode dateert. Het spoor was ca. 1,5 m diep en 8,5 m breed.

Rond deze kuil lagen ook enkele kleinere kuilen (wp1sp 10-14). Deze kuilen houden verband met het uitgraven van de leemwinningskuil of zijn er restanten van. Deze sporen kenden een breedte tussen ca. 1,2 m en 0,5 m en kenden een bewaring van maximaal 35 cm.

Figuur 5: Coupe van de leemwinningskuil op verschillende niveaus (Archebo bvba, 2015).

Vlak naast de leemwinningskuil werd een lineair spoor aangetroffen (wp1sp19 & wp3sp4). Dit spoor liep vanuit de zuidoostelijke richting naar het noordwesten. Er zijn minstens vijf elementen die op een weg lijken te duiden. Zo vertoont het profiel geen typische V-vorm (gracht) en zijn aan weerszijden van het spoor 'karresporen' zichtbaar. Verder heeft men onderaan het spoor verharding aangebracht in de vorm van stenen, maar ook ander materiaal zoals keramiek. Als laatste punt zijn er helemaal onderaan het spoor elementen van waterstagnatie zichtbaar, wat een gevolg kan zijn van veelvuldig gebruik van de weg en dus plaatselijke compactie van de grond (Figuur 6). De weg is eerder te beschouwen als een kleine landweg waarbij na het ontstaan van putten deze gedempt werden met afval. De breedte van dit spoor bedroeg ca. 2,3 m en de maximale bewaringsdiepte was ca. 35 cm.

Figuur 6: Coupe van de weg (Archebo bvba, 2015).

Figuur 7: coupe Romeinse weg (spoor 4) uit werkput 3 (Archebo bvba, 2015).

Aan de noordoostelijke zijde van het terrein werden twee haardkuilen aangetroffen (wp1sp2 & 4). Beide kuilen bevatten houtskoolresten en Romeins materiaal. In één kuil (wp1sp2) werd een blok kwartsiet aangetroffen. Dit stuk vertoonde geen sporen van verbranding. Deze sporen kenden een bewaring van maximaal 15 cm en waren 80 en 50 cm breed.

Verder kende het terrein een concentratie van Romeinse sporen in deze hoek (wp1sp1, 3, 5,6,7 & 8). Dit laat vermoeden dat er zich eventueel ten noordoosten van het terrein Romeinse bewoning kan bevonden hebben (Figuur 8). De concentratie betrof twee paalkuilen en enkele kuilen, maar deze bleken geen structuur te vormen. Beide paalkuilen hadden een lichtgrijze vulling, een diameter van 25cm en waren 30cm diep bewaard. De kuilen beschikten over een gelijkaardige diepte, maar waren iets breder (50-75 cm). De weg werd ook aangetroffen in werkput 2 en 3.

Figuur 8: Haarden (WP1S2 en S4) met omliggende sporen (Archebo bvba, 2015).

De hierboven besproken weg werd in werkput 1 gekruist door twee langwerpige sporen (wp1sp16 & 17), die zich in het colluvium bevonden. Deze dienen als karresporen geïnterpreteerd worden en zijn jonger dan de Romeinse periode. Dit werd bevestigd door het rood geglazuurd aardewerk dat tijdens de afwerking van deze sporen werd aangetroffen (Figuur 9).

Figuur 9: Coupes van karresporen uit werkput 1 (Archebo, 2015).

Werkput 2

In werkput 2 werd naast de Romeinse weg slechts één kuil aangetroffen. Het spoor beschikt over een lichtbruine vulling en roodbruine rand. Deze rand is het gevolg van waterstagnatie. De lichtbruine kleur is te wijten aan het ontbreken van humus. Het spoor heeft een diameter van 70 cm en een diepte van 25 cm.

Werkputten 3 & 4

Naast de Romeinse weg werden er in werkput 3 enkele karresporen (sporen 1-3) aangetroffen. Het handelt om dezelfde sporen als in werkput 1 (Figuren 9 & 10).

Figuur 10: coupes (sporen 1-3) van de karresporen uit werkput 3 (Archebo bvba, 2015).

Ook in werkput 4 waren deze sporen aanwezig (sporen 1-3). Additioneel werden hier nog 2 kuilen blootgelegd (sporen 4 en 5). Beide kuilen beschikten over een grijze vulling. Spoor 4 kent een diepte van 30 cm en een breedte van 2 m, terwijl spoor 5 ongeveer 35 cm diep is en over een diameter van ca. 80 cm beschikt.

Werkput 5

In de laatste werkput werden 2 paalkuilen (sporen 1-2) en 2 kuilen (sporen 3 & 5) uit de Romeinse periode aangetroffen. Hiernaast werd ook nog één recent spoor blootgelegd (spoor 4). Dit laatste spoor lag aan de zuidoostelijke rand van het terrein, was rechthoekig van vorm en donker van kleur (Figuur 11). De kuil bevatte botmateriaal afkomstig van een varken. Vermoedelijk gaat het hier om slachtafval.

De eerste paalkuil (spoor 1) was 10 cm diep en kende een doorsnede van 20 cm. Spoor 2 had een diameter van 40 cm en een diepte van 25 cm. Spoor 3 bestond uit een kleinere (diameter = 30 cm; diepte = 20 cm) en grotere kuil (diameter = 60 cm; diepte = 30 cm). Kenmerkend voor dit spoor was de bruine tot lichtgrijze kleur. Ook spoor 5 bestond uit twee kuilen, waarbij de kleinere kuil de grotere oversneed. De kleinere kuil had een diameter van 50 cm, was 20 cm diep bewaard en beschikte over een grijze kleur. De grotere kuil was 1,2 m breed, 30 cm diep bewaard en was bruin qua kleur (Figuur 12).

Figuur 11: Coupe van kuil met varkensresten (Archebo bvba, 2015).

Figuur 12: Coupe van spoor 5 (Archebo bvba, 2015).

8.3. ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN

Werkput 1

De leemwinningskuil werd, zoals reeds vermeld, geleidelijk aan opgevuld door colluvium. Ook al was het colluvium over het ganse terrein rijk aan Romeins materiaal, toch bevatte het spoor weinig vondsten. Hieruit dient afgeleid te worden dat het spoor reeds gevuld was alvorens de ingebruikname van het terrein echt op gang kwam (Figuur 13).

Figuur 13: Alle vondsten uit de leemwinningskuil (Archebo bvba, 2015).

Het materiaal afkomstig uit de weg, laat ons toe deze als Romeins te dateren. Zo werden een fragment van een Romeinse dakpan, enkele fragmenten keramiek en een fragment van een molensteen teruggevonden (Figuur 14).

Figuur 14: Selectie van vondsten afkomstig uit de weg (Archebo bvba, 2015).

Ook de haarden dienen als Romeins beschouwd worden. De sporen bevatten onder meer tegulae-fragmenten. Ook de sporen in de omgeving van de haarden bevatten Romeins materiaal (Figuur 15).

Figuur 15: Materiaal afkomstig uit spoor 2 in werkput 1 (Archebo bvba, 2015)

Werkput 2

De enige kuil (spoor 1) in werkput 2 bevatte 1 scherf. Hierdoor was het mogelijk om deze als Romeins te dateren.

Werkput 3 & 4

De sporen (WP 3 sporen 1-3; WP 4 sporen 1 en 2) die beschouwd worden als karresporen zijn ontstaan in de late middeleeuwen of zelfs vroeg moderne periode. Dit kunnen we afleiden uit het teruggevonden materiaal. Het betreft twee scherven in roodbakkend aardewerk al dan niet afgewerkt met een laag loodglazuur (Figuur 16).

Figuur 16: Materiaal afkomstig uit de karresporen (Archebo bvba, 2015).

In deze werkputten liep ook de Romeinse weg uit werkput 1 (WP 3 spoor 4 en WP 4 Spoor 3). Bij het couperen zijn er enkele vondsten uit het spoor gekomen, zoals keramiek maar ook fragmenten van een maalsteen (Figuur 17).

Figuur 17: Maalsteen uit spoor 4 WP 3 (Archebo bvba, 2015).

De kuilen uit werkput 4 (sporen 4 en 5) hebben ook Romeins materiaal opgeleverd, waaronder een fragment rood beschilderd aardewerk (Figuur 18).

Figuur 18: Vondsten uit WP 4 spoor 4, waaronder het fragment rood beschilderd aardewerk (Archebo bvba, 2015).

Werkput 5

De goede bewaring van de varkensresten (WP 5 spoor 4) laat ons toe deze kuil als recent te beschouwen. De Romeinse scherf afkomstig uit dit spoor dient dan ook als intrusief beschouwd te worden (Figuur 19). De overige sporen, bestaande uit twee paalkuilen (sporen 1 en 2) en twee gewone kuilen (sporen 3 en 5), hebben Romeins materiaal opgeleverd.

Figuur 19: Romeinse scherv uit de kuil met varkensresten (Archebo bvba, 2015).

Het Romeins aardewerk

Er konden tijdens het onderzoek in totaal 65 scherven verzameld worden uit de Romeinse periode. Al deze scherven werden apart bestudeerd, ingedeeld bij de juiste materiaal- en bakselgroep, gedetermineerd op type en indien mogelijk gedateerd. Hierbij werd ook steeds gelet op de aanwezigheid van verschillende entiteiten en werd dus het minimum aantal hiervan steeds genoteerd. Verder werden ook gegeven betreffende afwerking/versiering bestudeerd.

Al deze gegevens werden uiteindelijk vermeld in een overzichtelijke tabel.

Tabel 1: GEV (geverfde waar); MOR (Mortaria); GOA (Gewoon oxiderend gebakken aardewerk); DOL (dolia); AMF (amforen); HAN (handgevormd materiaal)

Materiaalgroep	GEV	MOR	GOA	DOL	AMF	HAN	TOTAAL
Totaal aantal scherven	1	14	35	4	7	4	65
MAE	1	5	13	2	2	4	27

In bovenstaande tabel staan de gegevens, gehaald uit de exceltabel, betreffende de hoeveelheden per materiaalgroep weergegeven. Duidelijk is de dominantie van het gewone, oxiderend gebakken aardewerk, wat ook normaal is. Het merendeel van het materiaal is namelijk van lokale oorsprong, zoals in volgende hoofdstuk verder wordt uitgelegd.

Baksels

Er konden binnen de verschillende materiaalgroepen zo'n zevental bakselgroepen onderscheiden worden.

Deze worden hieronder verder besproken.

- **GEV KEU** (Geverfde waar uit Keulen). Hard, fijn, wit baksel met kwarts- en ijzeroxides als inclusies. In dit geval met oranjebruine deklaag.

- **MOR MAA** (Mortaria Maasland). Hard, zandig aanvoelend, bleek bruin tot rozig, af en toe meer roodachtig (latere variant van het baksel). Inclusies zijn voornamelijk zwarte deeltjes, kwarts en ijzeroxiden.
- **GOA MAA** (Gewoon oxiderend gebakken aardewerk Maasland). Witte tot bleek bruine tot soms roosachtige kleur. Inclusies zijn voornamelijk kwarts en ijzeroxiden en chamotte.
- **GOA TIE LA** (Gewoon oxiderend gebakken aardewerk uit Tienen, late variant). Vrij ruw baksel met bleekbruine tot licht geelbruine kleur. Onderscheid zich van ander Tiens baksel door de inclusies, nu is immers veel meer ijzeroxiden, en ook wijrode chamotte, witte argilietbrokjes en zwarte korrels.
- **GOA TIE SMO** (Gewoon oxiderend gebakken aardewerk uit Tienen, gesmookt). Zelfde baksel als GOA TIE LA maar oppervlak is eerder grijs tot grijsbruin. Vaak versierd met trilmesversiering.
- **DOL MAA** (Dolium Maasgebied). Zelfde baksel als GOA MAA, maar dit keer met een donkergrijs tot zwarte kern.
- **AMF DR.20** (Amforen Dressel 20). Zeer hard, zandig aanvoelend baksel met grijze kern en roodbruine randen. Inclusies zijn kwartsen, veldspaten, brokjes kalksteen, roodbruine en donkere brokjes steen en kleikruimels.
- **HAN LOK** (Handgevormde waar van Lokale oorsprong). Grijsbruin tot grijs baksel met inclusies van kwarts en chamotte.

Types & datering

Er konden in totaal slechts 5 individuen getypeerd worden, namelijk 4 mortaria in baksel MOR MAA en 1 beker in GOA TIE SMO.

De beker was van het type Vanvinckenroye 484-488 en werd gevonden in WP1SP10. Deze vorm in het gesmookte baksel komt voornamelijk in de 3de eeuw voor. Aan de buitenzijde was een trilmesversiering zichtbaar.

Bij de mortaria konden twee types onderscheiden worden, namelijk:

- Vanvinckenroye 349-351
 - Één entiteit
 - In WP5 SP4 gevonden
 - Datering is vrij breed: 90-233 n.Chr.
- Vanvinckenroye 352
 - Drie entiteiten
 - Twee werden gevonden in WP1 SP19 en één in WP5 SP5
 - Datering: 200-300 n.Chr.

Over het algemeen lijken de meeste vondsten geplaatst te moeten worden in de 3de eeuw n.Chr.

Conclusies sporen en vondsten

De sporen vertoonden geen structuren en vielen aan de hand van het aanwezige materiaal voor het merendeel te dateren in de Romeinse periode. Twee aardewerkfragmenten konden gedateerd worden. Deze datering valt tussen 90 en 300 n. C. Het gebruik van de C-14 methode zou deze datering niet veel scherper kunnen stellen.

Voor de rest werden er geen vondsten aangetroffen die aanleiding geven tot natuurwetenschappelijk onderzoek of conservatie. Zo werden er bijvoorbeeld geen – oude – botresten, ongekende natuursteensoorten of hout aangetroffen.

De leemwinningskuil kende geen microgelaagdheid in haar opvulling. Zodoende pollenanalyse onnauwkeurige resultaten zou opleveren.

9. EVALUATIE EN BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Doel van de opgraving is een wetenschappelijk verantwoorde registratie van ons archeologisch erfgoed. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- In hoeverre is er sprake van continuïteit in de bewoning van de eventuele verschillende perioden op het onderzoeksterrein?
 - De sporen duiden niet op bewoning van het terrein. Verder is er geen sprake van continuïteit, aangezien de post-Romeinse sporen uit de late middeleeuwen of zelfs vroegmoderne periode dateren.
- Wat is de aard en de datering van de sporen?
 - Quasi alle sporen op het site zijn afkomstig uit de Romeinse periode. Het betreft twee haarden, een weg, en een tiental kuilen en paalkuilen. Slechts één kuil kan in de Metaaltijd gedateerd worden. Dit door het aanwezige materiaal. De kleimatrix van deze scherf is echter niet gemagerd met silex of kwartskorrels, waardoor het stuk moet dateren uit de ijzertijd, maar omdat het om een wandfragment handelt kan er geen nauwkeurigere datering gegeven worden. De overige 2 sporen zijn laatmiddeleeuws of vroegmodern.
- Maakt de site deel uit van een landelijke nederzetting of een villadomein?
 - Op de site vond hoogstwaarschijnlijk oogstverwerking plaats (cfr. verschillende fragmenten van maalstenen die werden aangetroffen). Vermoedelijk grenst de site aan een perceel waar bewoning in de Romeinse periode plaatsvond.
- Is er een relatie met de nabijgelegen Sint-Pieterskerk?
 - Er is geen direct verband tussen de site en de nabijgelegen Sint-Pieterskerk. Opmerkelijk is echter wel de grote concentratie van sporen in het noordoosten van de site, mogelijk bevinden zich dan ook restanten van Romeinse bewoning onder het kerkgebouw.
- Welke activiteiten hebben op de site plaatsgehad?
 - Gezien het groot aantal maalstenen, mogen we aannemen dat op het terrein aan oogstverwerking werd gedaan gedurende de Romeinse periode.
- Kunnen op de site verschillende functionele zones onderscheiden worden?
 - De locatie werd wellicht aanvankelijk gebruikt voor extractie (leemwinningskuil) en nadien ingericht als zone waar oogstverwerking plaatsvond. Er kunnen evenwel geen verschillende functionele zones onderscheiden worden.
- In hoeverre kunnen er gebouwplattegronden worden herkend en kunnen er uitspraken worden gedaan met betrekking tot de typen plattegronden en functionele en constructieve aspecten van de gebouwen? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?
 - Er kan geen enkele plattegrond herkend worden.
- Zijn er naast bewoningssporen en structuren ook sporen die wijzen op artisanale activiteiten? Zo ja, wat is de datering, de aard en de omvang (kleinschalig, eigen gebruik versus grootschalig, marktgericht) van deze activiteiten? Is er een samenhang waar te nemen tussen deze sporen onderling enerzijds en deze sporen en de bewoningssporen anderzijds?
 - Op het terrein vond zowel leemextractie als oogstverwerking in de Romeinse periode plaats. Wellicht dienen deze activiteiten als kleinschalig en op eigen gebruik gericht, bestempeld te worden.
- Zijn er grafcontexten en zo ja behoren deze tot dezelfde periode als de nederzetting?
 - N.v.t.
- Indien grafcontexten aanwezig wat zegt de inrichting van de begraafplaats en de inhoud van de graven over de sociale verhoudingen binnen de bevolking?
 - N.v.t.

- Wat is de ruimtelijke en landschappelijke context van de site?
 - In Vissenaken zijn verschillende Romeinse sites gekend. Daarnaast is de aanwezigheid van de vicus van Tienen ook een belangrijke factor. Tot slot speelt ook de ondergrond – die uitermate geschikt is voor landbouw – een rol.
- Op welke manier is de nederzetting en het omliggende cultuurlandschap ingericht (verkavelingsgreppels, afsluitingen e.d.)? Is er een directe relatie met het landschap?
 - Vanuit het zuidoosten loopt een weg in noordwestelijke richting. Ten oosten van deze weg liggen alle sporen, waaronder een leemwinningskuil en kuilen met fragmenten van maalsteen. Opvallend is ook dat er zich op en ten oosten van de weg colluvium bevond.
- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten, wat is de vondstdichtheid en de conserveringsgraad?
 - De vondsten kunnen onderverdeeld worden in fragmenten maalsteen, tegulae- en imbrex-fragmenten, aardewerk en natuursteen. De laag colluvium die zich in het oosten van het terrein bevond was rijk aan Romeins materiaal. Het materiaal kent een matige tot goede bewaring.
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de nederzetting, de functie van het site, de materiële cultuur en de bestaansconomie van de nederzetting?
 - In de Romeinse periode bevond zich daar een weg, een extractiekuil en resten die kunnen gerelateerd worden aan akkerbouw of oogst
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden binnen de nederzetting?
 - De site is gelegen in een vruchtbaar gebied. Er werden geen bewoningssporen aangetroffen maar wel een tiental fragmenten van maalstenen. Dit duidt wellicht op de verwerking van landbouwproducten op het terrein.
- Wat zijn de resultaten van het natuurwetenschappelijk onderzoek?
 - N.v.t.
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten? Er werden relatief weinig sporen aangetroffen (37 in totaal). Het gros van de sporen dient als Romeins beschouwd te worden. Alle archeologische resten, zowel de sporen als het vondstenmateriaal, kent een matige tot goede bewaring.
- Wat is het resultaat van de analyse van het uiteindelijke opgravingsplan en de gegevens uit de prospectie met ingreep in de bodem?
 - De Romeinse weg onderaan het colluvium - op de Bt-horizont - werd tijdens het vooronderzoek niet aangetroffen. De laatmiddeleeuwse of vroegmoderne weg, in het vooronderzoek geïnterpreteerd als afkomstig uit de IJzertijd of vroeg-Romeinse periode, bevond zich bovenaan het colluvium en bevatte roodbakend aardewerk afgewerkt met loodglazuur. De resultaten van het vooronderzoek en de uiteindelijk opgraving staan in dit opzicht in schril contrast t.o.v. elkaar. Een bodemkundig onderzoek had wellicht deze problematiek aan het licht kunnen brengen. Temeer omdat een specifiek kenmerk van het colluviale pakket juist het Romeinse materiaal was.
- In welke mate komen de opgravingsresultaten overeen met de gegevens uit historische kaarten en archiefbronnen?
 - Op 750 meter van het site werden in 1939 door J.Gooris enkele vondsten gemeld. Deze komen overeen met het aangetroffen materiaal op het opgravingsterrein, zoals fragmenten dakpan en fragmenten maalsteen.
- Wat betekenen de gegevens mogelijk voor een aanvulling van kennisleemtes van de lokale en regionale geschiedenis?
 - De gegevens van het archeologisch onderzoek leveren geen nieuwe inzichten.

10. BIBLIOGRAFIE

AGIV (Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen) (2011), <http://www.agiv.be/gis/>.

CAI (Centrale Archeologische Inventaris) (2011), <http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geovlaanderen/cai/>.

Koninklijke Bibliotheek van België (2010), Ferrariskaart, http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html.

MARTENS M. 2012: *Life and culture in the Roman small town of Tienen. Transformations of cultural behavior by comparative analysis of material culture assemblages*, Academisch proefschrift ter verkrijging van de graad Doctor aan de Vrije Universiteit Amsterdam, Amsterdam

Van de Konijnenburg, R., *Archeologische prospectie Beringen, Rozenlaan*, HAAST rapport 2013-02.

Breuer J., Van de Weerd H. Archéologie 1939. In: L'antiquité classique, Tome 8, fasc. 2, 1939. pp. 421-436.

WILLEMS S. 2005: Roman pottery in the Tongeren reference collection: mortaria and coarse wares, Vioe-rapporten 01, Brussel

11. BIJLAGEN

- Fotolijst
- Sporenlijst
- Plan
- Coupetekeningen

FOTOLIJST

Fotonummer	Werkput	Overzichtsfoto	Spoor	Profiel	Coupe	Opmerkingen	Datum
1	4					Vandalen	12-11-2015
2	4					Vandalen	12-11-2015
3	4					Vandalen	12-11-2015
4	4					Vandalen	12-11-2015
5	4		X				12-11-2015
8	4		X				12-11-2015
11	5		X				12-11-2015
14	5		X				12-11-2015
17	5		X				12-11-2015
21	5		X				12-11-2015
25	5		X				12-11-2015
27	5	X					12-11-2015
28	5	X					12-11-2015
29	5	X					12-11-2015
31	5			X			12-11-2015
34	5				X		12-11-2015
37	5				X		12-11-2015
39	5				X		12-11-2015
40	5				X		12-11-2015
43	5				X		12-11-2015
45	5				X		12-11-2015
49	5				X		12-11-2015
53	4				X		12-11-2015
54	4				X		12-11-2015
59	4				X		12-11-2015
60	4				X		12-11-2015
61	4				X		12-11-2015
63	5				X		12-11-2015
65	4					Steen	12-11-2015
66	4					Steen	12-11-2015
67	4					Steen	12-11-2015
68	4					Steen	12-11-2015
69	1					Steen	12-11-2015
70	1					Steen	12-11-2015
71	3				X		10-11-2015
72	3				X		10-11-2015
75	3				X		10-11-2015
77	3				X		10-11-2015
79	3				X		10-11-2015
80	2		X				9-11-2015
82	2	X					9-11-2015
83	2	X					9-11-2015
84	2	X					9-11-2015
85	2	X					9-11-2015
86	2	X					9-11-2015
87	2	X					9-11-2015
89	2	X					9-11-2015
93	1				X		10-11-2015
94	1				X		10-11-2015
97	1		X				10-11-2015
100	1		X				10-11-2015
102	1				X		10-11-2015
103	1				X		10-11-2015
104	1				X		10-11-2015
107	1				X		10-11-2015
108	1				X		10-11-2015
109	1				X		10-11-2015
110	1				X		10-11-2015
115	1				X		10-11-2015
116	1				X		10-11-2015
122	2		X				10-11-2015
124	2				X		10-11-2015

126	3	X					10-11-2015
128	3	X					10-11-2015
129	3	X					10-11-2015
131	3	X					10-11-2015
133	3	X					10-11-2015
134	3	X					10-11-2015
135	3		X				10-11-2015
138	3	X					10-11-2015
141	3	X					10-11-2015
144	3					X	10-11-2015
145	3					X	10-11-2015
147	1	X					9-11-2015
153	1	X					9-11-2015
154	1		X				9-11-2015
157	1		X				9-11-2015
159	1		X				9-11-2015
161	1		X				9-11-2015
163	1		X				9-11-2015
167	1		X				9-11-2015
170	1		X				9-11-2015
173	1		X				9-11-2015
175	1		X				9-11-2015
181	1			X			9-11-2015
183	1		X				9-11-2015
186	1		X				9-11-2015
187	1		X				9-11-2015
191	1		X				9-11-2015
192	1		X				9-11-2015
193	1		X				9-11-2015
195	1					X	9-11-2015
196	1					X	9-11-2015
198	1					X	9-11-2015
200	1					X	9-11-2015
202	1					X	9-11-2015
206	1					X	9-11-2015
207	1					X	9-11-2015
209	1					X	9-11-2015
212	1	X					9-11-2015
213	1	X					9-11-2015
214	1	X					9-11-2015
215	1	X					9-11-2015
218	1		X				9-11-2015
223	1			X			9-11-2015
224	1					X	9-11-2015
227	1					X	9-11-2015
230	1					X	9-11-2015
232	1					X	9-11-2015
234	1					X	9-11-2015
237	1					X	9-11-2015
240	1					X	9-11-2015
243	1					X	9-11-2015
246	1					X	9-11-2015
247	1					X	9-11-2015
248	1					X	9-11-2015
250	1					X	9-11-2015
252	1					X	9-11-2015
254	1					X	9-11-2015
256	1					X	9-11-2015
257	1	X					9-11-2015
260	1		X				9-11-2015
266	1		X				9-11-2015
268	1					X	9-11-2015
272	1					X	9-11-2015
274	1					X	9-11-2015
280	1					X	9-11-2015

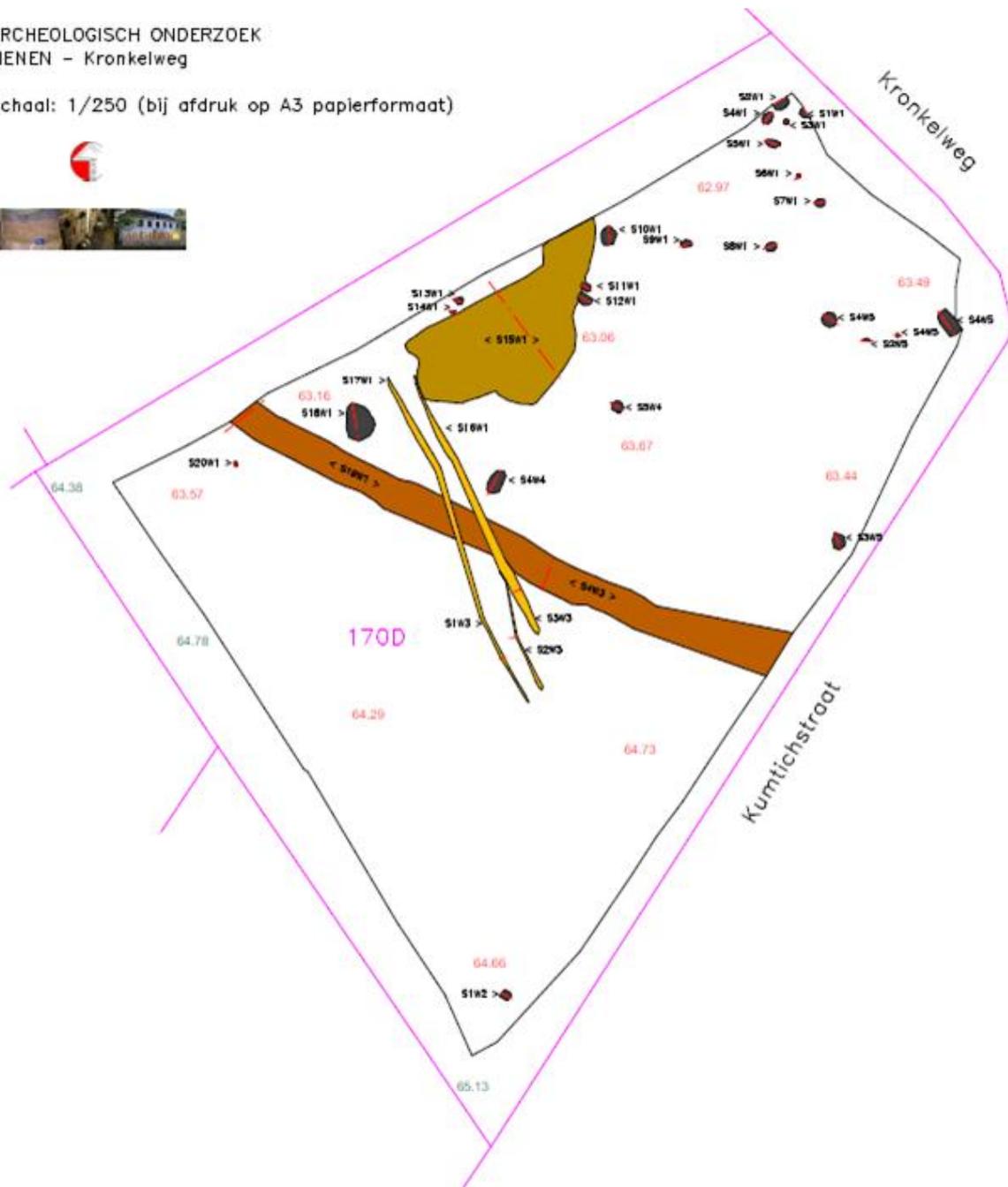
SPORENLIJST

Spoornummer	Werkput	Vlak	Vorm	Kleur	Inclusies	Structuur	Interpretatie	Datering	Coupe	Vondstnummer	Fotonummer
					hoofdkleur	bijkleur					
WP1S1	1	1	Ovaal	Homogeen	Donkergrijs	Bruin	Haardkuil	Romeins	X	4	154
2	1	1	Rond	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Paalkuil	Romeins	X	2	157
3	1	1	Rond	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Paalkuil	Romeins	X		161
4	1	1	Ovaal	Homogeen	Donkergrijs	Bruin	Haardkuil	Romeins	X	5	159
5	1	1	Ovaal	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Paalkuil	Romeins	X	7	163
6	1	1	Rond	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Paalkuil	Romeins	X	6	167
7	1	1	Ovaal	Homogeen	Donkergrijs	Bruin	Kuil	Romeins	X		170
8	1	1	Ovaal	Homogeen	Grijs	Bruin	Kuil	Romeins	X		173
9	1	1	Ovaal	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Kuil	Romeins	X	8	175
10	1	1	Ovaal	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Kuil	Romeins	X		183
11	1	1	Ovaal	Homogeen	Donkergrijs	Bruin	Kuil	Romeins	X		186
12	1	1	Ovaal	Homogeen	Donkergrijs	Bruin	Kuil	Romeins	X	10	187
13	1	1	Rond	Homogeen	Grijs	Bruin	Paalkuil	Romeins	X		192
14	1	1	Rond	Homogeen	Grijs	Bruin	Paalkuil	Romeins	X		191
15	1	1	Onregelmatig	Homogeen	Grijs	Bruin	Leemwinningskuil	Romeins	X	1	102
15A	1	2	Rond	Homogeen	Donkergrijs	Bruin		Romeins	X	13	
16	1	1	Lineair	Heterogeen	Wit/Grijs	Bruin	Karrespoor	Middeleeuws	X		260
17	1	1	Lineair	Heterogeen	Wit/Grijs	Bruin	Karrespoor	Middeleeuws	X		260
18	1	1	Rond	Homogeen	Grijs	Bruin	Kuil	Romeins	X	11	266
19	1	1	Lineair	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Weg	Romeins	X	3	214
20	1	1	Rond	Homogeen	Wit	Grijs	Paalkuil	Onbepaald	X	12	218
WP2S1	2	1	Rond	Homogeen	Wit	Grijs	Paalkuil	Romeins	X	14	80
WP3S1	3	1	Lineair	Homogeen	Wit/Grijs	Bruin	Karrespoor	Middeleeuws	X		145
2	3	1	Lineair	Homogeen	Wit/Grijs		Karrespoor	Middeleeuws	X		141
3	3	1	Lineair	Homogeen	Wit/Grijs	Bruin	Karrespoor	Middeleeuws	X	15	135
4	3	1	Lineair	Homogeen	Wit/Grijs	Bruin	Weg	Romeins	X	16	154
WP4S1	4	1	Lineair	Homogeen	Wit/Grijs		Karrespoor	Middeleeuws	X		157
2	4	1	Lineair	Homogeen	Wit/Grijs		Karrespoor	Middeleeuws	X		100
3	4	1	Lineair	Homogeen	Wit/Grijs		Weg	Romeins	X	17	100
4	4	1	Ovaal	Homogeen	Donkergrijs	Bruin	Kuil	Romeins	X	18	161
5	4	1	Rond	Homogeen	Grijs	Bruin	Kuil	Romeins	X	19	159
WP5S1	5	1	Rond	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Paalkuil	Romeins	X		163
2	5	1	Rond	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Paalkuil	Romeins	X		167
3	5	1	Ovaal	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Kuil	Romeins	X	20	170
4	5	1	Onregelmatig	Homogeen	Lichtgrijs	Bruin	Kuil	Recent	X	21	173
5	5	1	Rond	Homogeen	Donkergrijs	Bruin	Kuil	Romeins	X	22	175

PLAN

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK
TIENEN - Kronkelweg

Schaal: 1/250 (bij afdruk op A3 papierformaat)

COUPETEKENINGEN

